לקראת ימי החנוכה

שיחת כ״ק מרן אדמו״ר שליט״א

לבני ישיבת 'נתיבות שלום' – שבת ישיבה פר' תולדות תשפ״ז

לא מוגה

העם ההולכים בחושך ראו אור גדול (ישעי' ט,א). יש לפרש פסוק זה על תקופת גלות יון, כח הטומאה של היונים היה מאד חזק, ומשום כך היה זה זמן של חושך גדול, וכדי לנצח אותם היו זקוקים לנס לא פשוט אשר עבורו היה צריך שיתגלה אור גדול. ועל זה נאמר שהעם ההולכים בחושך זכו וראו אור גדול, האור הגדול הביא עמו את הנס הגדול. כי רק מכח אותו אור גדול שיש בו כח רב של קדושה, יכלו החשמונאים להתגבר על היונים ולנצחם.

'ראו אור גדול' י״ל שהכוונה לאורו של מלך המשיח, כמו שכתב בבני יששכר (כסלו טבת מאמר ב,טז) בשם הרה״ק רבי פנחס מקוריץ זי״ע, שבכל חנוכה בשעת הדלקת הנרות נתגלה האור הגנוז והוא אורו של מלך המשיח. וע״פ האמור י״ל שבנס חנוכה עצמו כבר היה התגלות האור הגדול של מלך המשיח, לא היה זה אור חדש שהחשמונאים השפיעו והכניסו בנר חנוכה, אלא קודם זכו לכך העם ההולכים בחושך שהתגלה להם האור גדול הזה של מלך המשיח, שהוא בחי' גילוי שכינה מיוחד, ומכוחו של גילוי זה נעשה להם נס גדול במיוחד וניצחו את היונים. ואחר שתיקנו את מצות נר חנוכה זכר לנס, מתגלה בכל שנה בנרות אורו של מלך המשיח, כדאיתא מהאר״י הק' שכן הוא הכלל שתמיד כשמגיע זמן שהיה בו נס, מאיר בו שוב אותו האור, ובפרט בזמנים שהיה בהם גילוי אור מיוחד, הריהו נמשך וחוזר ומאיר בכל שנה. וכיון שבזמן נס חנוכה האיר אור גדול אורו של משיח אשר מחמתו זכו לנס, לכן בכל פעם כשמגיע זמן הדלקת נרות חנוכה מאיר שוב אותו אור גדול.

וזהו שכתב הרמב״ם (הל' חנוכה פ״ד,יב) על מצות נר חנוכה 'מצוה חביבה היא עד מאד'. כי בנסים הגדולים שאירעו בחנוכה ראו את גודל אהבת הקב״ה לישראל, שהשפיע וגילה את האור גדול של משיח בחי' גילוי שכינה, אור שהוא מלא חמימות וחביבות, וכל הנסים שהתחוללו שם היו מכח גילוי האור הנפלא הזה. החביבות המיוחדת של נר חנוכה נובעת מאהבת ה' לישראל שהתגלתה אז באופן מיוחד בגילוי אורו של משיח.

והנה לחשמונאים היה צמאון עצום לקיום מצוות ה' ושמירת הדת עד כדי מסירות נפש, וגם זה היה מכח האור שכבר התחיל להתגלות. ואף ענין זה מתגלה בכל שנה, כשמגיע חנוכה מתעורר אצל האדם הצמאון והחשק לקיום המצוות ושמירת הדת. ואמנם דרגת המסירות נפש העילאית והפנימית שהיתה לחשמונאים אינה שייכת לכל אחד, אבל עצם ענין מסירות נפש שייך לכל אחד באשר הוא. ובחנוכה שהוא מהזמנים של גילוי היופי הפנימי של יהודי, מתגלה בו דרישת הצמאון הקיימת בנפשו, ורוממות הנפש מעוררת בו את הרצון למסור נפשו.

מרן אדמו״ר בעל בית אברהם זי״ע היה מעורר בכל העתים והמועדים על מדת הקדושה, אבל בחנוכה היה מאריך בכך באופן מיוחד. וטעם הדבר, כי באמת כל זמן גבוה הוא הזדמנות להגיע לעליה בעניני קדושה, אך בחנוכה יש יחודיות והזדמנות שאין כל השנה כמוה להשיג בו מדת הקדושה מכח האור גדול, אורו של משיח שמתגלה בחנוכה מביא באדם את הכוחות המיוחדים הדרושים לאחוז במדת הקדושה. בעת שלמדנו בצעירותנו במאמרי הבית אברהם היינו מתבוננים, האם גדלות האור גדול של חנוכה הוא שמביא ומחזק את הקדושה, או אדרבה החיזוק במדת הקדושה משפיע את הרגשת האור המיוחד של חנוכה. ולאמתו של דבר שניהם אמת וכל אחד מהם מביא את השני, האור של חנוכה גורם שניתן יותר להתקרב לקדושה ולהרגיש את הטעם בחיי קדושה, ומאידך ככל שאדם מתקדש ומכין את עצמו לקבל את האור הגדול, אזי האור מאיר לו יותר חזק.

חנוכה הוא זמן של 'אור גדול' והוא 'עת רצון' מיוחד, שהרי נסי חנוכה נבעו מהעת רצון ואהבה שהתעוררו באותה תקופה, ולכן בכל שנה חנוכה הוא 'עת רצון', וצריך לנצל זאת כראוי. והנה האור גדול של חנוכה ראוי להתגלות לכל אחד, אולם זאת צריכים לדעת היטב – ובמיוחד בחורים בתחילת דרכם – כי רק מי שמבקש ומחפש את האור של חנוכה זוכה למצוא אותו. וכלשון הכתוב (ישעי' נה,ו) ״דרשו ה' בהמצאו״, ישנם זמנים של 'בהמצאו' כביכול הקב״ה

נמצא לפניך וניתן למצוא אותו, אבל גם בזמנים אלו רק מי שדורש ומחפש ומקיים 'דרשו ה'', הוא זה שמוצא אותו. וכן בחנוכה שהוא עת רצון בו אפשר למצוא את ה', זה בתנאי שמבקש ודורש את ה', אז הוא מוצא אותו ומוצא את האורות הגדולים של חנוכה.

בכדי לחפש את האור של חנוכה ולבקשו, צריך ראשית להכיר בערכו ובגדולת הימים. אך דא עקא שימי חנוכה נראים לאדם כמו ימים רגילים, שהרי הם מותרים בעשיית מלאכה כימי חול, והלא האמת שבפנימיות הימים הללו הם זמן גבוה עד מאד, ימים בהם ניתן למצוא את ה', ימים בהם כל מי שמחפש ודורש קרבתו ית' יכול למצאו. מי שאינו מודע לערך הימים ולאורם הפנימי הגדול, עלול לטעות ולהביט על ימי החנוכה רק כימים חגיגיים יותר, בהם ניתן לשמוח ואף לרקוד וכן לאכול לביבות וכדו', אבל את האור ורוממות הנפש שאפשר להשיג בחנוכה הוא אינו מכיר וממילא אינו מחפשו, וכאשר לא מחפשים גם לא מוצאים זאת, וחנוכה נשאר אצלו כמו יום מן השורה. וכמה חבל על רבים וטובים שעלולים מחמת כן להפסיד את ההזדמנות הגדולה של חנוכה.

אמנם חסידים אמיתיים ואנשי מעשה שמכירים את הסוד של חנוכה, ויודעים שהוא זמן גבוה ונשגב, הם מחפשים את האור ומבקשים אחריו, וכשמחפשים זוכים גם למצוא. והיו צדיקים שבחנוכה התרוממו גבוה מעל גבוה, היה זה אצלם גם זמן של חשבון הנפש ועלו ונתעלו מכח האור גדול של חנוכה. וביחוד בחבורתנו, כל מי שמעיין בספר בית אברהם במאמרי חנוכה, יכול להבין היטב את גודל גילוי האורות שיש בחנוכה. ואכן זכורני מימי בחרותי כמה אהבנו את חנוכה וציפינו אליו, חנוכה היה זמן טוב במיוחד, זמן מאיר ושמח. ידענו שאם אתה מחפש 'קדושה', עכשיו הוא הזמן, חנוכה הוא זמן שאתה יכול למצוא בו קדושה, בחנוכה ניתן להשיג קדושה באופן שאדם ימשך באהבה חזקה לאותם חיי אור וקדושה. גם בכללות היתה בחבורתנו תביעת הנפש מיוחדת, וביחוד בהזדמנות כזו של 'בהמצאו' כמו חנוכה מתעוררת הדרישה לבקש את ה', התביעה לא להחמיץ את ההזדמנות. וכאשר מפתחים את השאיפה הפנימית לאור הזה, וחדורים בהרגשה שאסור לי להפסיד את האור הגנוז, ומה חבל יהיה אם חלילה אפסיד את החנוכה, אזי מתוך השאיפה החזקה הזו מחפשים אחר האור גדול, וזוכים למצוא אותו וליהנות לאורו.

ובתקופה זו לקראת חנוכה זה הזמן לעורר את הצמאון לאור, וביותר מסוגל לכך מי שזכה כבר אי פעם לטעום מאור החנוכה הרי עתה כשמתקרב שוב חנוכה מתעורר בו צמאון גדול לגילוי האור. וכן זו העת להתבונן כיצד לנצל את החג כראוי. אדם מתבונן כי עתה הוא יכול להגיע למשהו, וכיצד הוא יכול להרשות לעצמו להחמיץ את זה, הרי באמצע השנה לא יוכל להגיע למה שיכול להשיג בחנוכה, שהוא מהזמנים בהם ניתן להגיע גבוה מאד. ורק מי שמכין את עצמו לפני חנוכה, ולכל הפחות שבוע קודם, הוא מעורר צמאון ורעב לאור, ומתוך כך הוא מחפש את האור – הוא יכול באמת לזכות לקבל את האור של חנוכה.

ובודאי בימי החנוכה עצמם יש לשמור על הרקע המתאים. כשאדם יודע את גודל האור, ומבין כי בכדי להשיגו עליו להיות עכשיו מדורשי ה', אז יכול הוא לזכות לאור החנוכה. אבל אם מגיע להדלקת הנרות מתוך עיסוק בהבלי עולם הזה כקריאת עיתון וכדו', יקשה עליו להכנס לחנוכה ולזכות לאורו הגדול.

מלבד זאת יש בחנוכה גם את התפילות המיוחדות. גם מי שטועם את הטעם של תפילה כל השנה, יודע שאפשר לטעום אותו במלואו רק בחנוכה. וכשמשקיעים בתפילות של חנוכה זה מסוגל במיוחד לגילוי האור הגדול של החג, וכן לעורר את הצמאון לגילוי האור. מה שאין כן כשהתפילות אינן ברמה הראויה, עלולים להפסיד את האור הגדול. וביחוד התפילות של חנוכה בישיבה, שאמנם כל השנה התפילות בישיבה נעלות יותר – ובחור צריך לקבוע תפילותיו בישיבה, שבבתי כנסת אחרים אין את כח התפילה המיוחד של סלונים – אבל בחנוכה התפילה בישיבה לגמרי אחרת. חנוכה הוא עת רצון של תפילה.

גם יש ליזהר לא להפסיק בין נר לנר, בימי החנוכה יש הפסקות גדולות במשך היום בין ההדלקות והתפילות, ורק ע''י לימוד התורה אפשר לשמר את האורות של חנוכה. לימוד התורה גם מסייע להשיג את עצם אור החנוכה, ועל כן נחוץ מאד ללמוד הרבה ולהתמיד בתורה בימי החנוכה.